

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 19291

Tarih : 06.08.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Birçok uluslararası kurum tarafından soykırım olarak kabul edilen, 3 Ağustos 2014 tarihinin yıldönümünde, IŞİD tarafından 2014'te Şengal'de Êzîdî toplumuna yönelik gerçekleştirilen kitlesel saldırıların tüm boyutlarıyla incelenmesi, saldırılar sırasında kaçırılan kadın ve çocukların akıbetinin Türkiye'ye uzanan boyutlarının açığa çıkarılması, Türkiye'ye sığınan Êzîdîlerin karşı karşıya kaldıkları hukuki, sosyal ve insani sorunların tespit edilmesi, amacıyla, Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

Sezai TEMELLİ
DEM Parti Grup Başkanvekili
Muş Milletvekili

GEREKÇE

Êzidîler, inanç sistemleri gereği şiddeti reddeden, barışı ve birlikte yaşamı esas alan kadim bir halktır. Tarih boyunca hem Kürt kimlikleri hem de dini inançları nedeniyle farklı devletler ve grupların sistematik saldırılarına maruz kalmış, haklarında çıkarılan 74 ferman ile katliam ve soykırım ve kitlesel kıyıma uğramışlardır.

Bu saldırıların son ve en ağır örneklerinden birisi ise 3 Ağustos 2014 tarihinde IŞİD'in Şengal'e yönelik gerçekleştirdiği saldırı olmuştur. Êzidîler tarafından "74. Ferman" olarak anılan bu saldırılarda binlerce kişi katledilmiş, çocuklar ve yaşlılar başta olmak üzere binlerce insan açlık ve susuzluk nedeniyle yaşamını yitirmiştir. Bu süreçte 5 binden fazla kadın ve çocuk kaçırılarak Musul, Telafer ve Rakka gibi şehirlerde kurulan köle pazarlarında satılmış, zorla din değiştirmeye, cinsel köleliğe ve ağır insan hakları ihlallerine maruz bırakılmışlardır.

Şengal'de 3 Ağustos 2014 tarihinde başlayan IŞİD saldırıları, yalnızca belirli bir bölgeyi hedef alan silahlı bir saldırı değil, belirli bir inanç topluluğunu ortadan kaldırmaya yönelik sistematik ve örgütlü bir insanlık suçudur. Binlerce Êzidî yaşamını yitirmiş, yüz binlerce kişi yerinden edilmiş, kadınlar ve çocuklar ise kaçırılarak köleleştirme, cinsel şiddet, zorla alıkoyma ve zorla din değiştirme gibi ağır uluslararası suçlara maruz bırakılmıştır.

Birleşmiş Milletler başta olmak üzere çok sayıda uluslararası kurum ve ülke parlamentosu, IŞİD'in Êzidî toplumuna yönelik bu saldırılarını soykırım olarak nitelendirmiştir. Bu tespit, yalnızca yaşananların hukuki niteliğini ortaya koymamakta, aynı zamanda devletlere mağdurların korunması, faillerin ortaya çıkarılması ve benzer suçların tekrarının önlenmesi konusunda uluslararası yükümlülükler de yüklemektedir. Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ile İnsan Ticaretine Karşı Palermo Protokolü bu yükümlülüklerin temel hukuki dayanakları arasında yer almaktadır.

Şengal saldırılarının ardından önemli bir Êzidî nüfus Türkiye'ye sığınmış olmasına rağmen, bu topluluğun hukuki statüsü, sosyal haklara erişimi ve uzun vadeli korunmasına ilişkin sorunlar büyük ölçüde devam etmektedir. Özellikle kadınlar ve çocuklarda savaşın ve kitlesel şiddetin yarattığı ağır psikolojik travmaların sürdüğü, eğitim, sağlık, barınma ve sosyal destek hizmetlerine erişimde önemli güçlüklerin yaşandığı çeşitli saha çalışmalarıyla ortaya konulmuştur. Buna karşın bu sorunların bütüncül biçimde ele alındığı kapsamlı bir parlamento incelemesi bugüne kadar gerçekleştirilememiştir.

Diğer taraftan, uluslararası basına ve çeşitli insan hakları raporlarına yansıyan bilgiler, kaçırılan Êzidî kadın ve çocukların farklı ülkelerde kurulan insan ticareti ağları aracılığıyla alınıp satıldığına ilişkin ciddi iddialar içermektedir. Bu kapsamda Türkiye'nin de transit veya hedef ülke olarak kullanıldığı yönündeki iddialar kamuoyuna yansımış, bazı mağdurların Türkiye sınırları içerisinde bulunduğu ilişkin bilgiler paylaşılmıştır. O dönem kaçırılan binlerce Êzidî kadın ve çocuğun akıbeti ise aradan geçen yıllara rağmen hâlâ tam olarak aydınlatılamamıştır. İnsan ticareti ve modern kölelik suçlarına ilişkin bu iddiaların etkili

biçimde araştırılması, varsa ihmal veya sorumlulukların ortaya çıkarılması hem ulusal hukukun hem de Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin gereğidir.

Bunun yanında Türkiye'de yaşayan Êzidî yurttaşlar da yıllardır mülkiyet hakları, köylerine dönüş, ibadet özgürlüğü, mezarlık ve kutsal mekânların korunması, inançlarının kamusal alanda tanınması ve kültürel miraslarının yaşatılması gibi alanlarda çeşitli hak ihlalleriyle karşılaşmaktadır. Bu sorunların önemli bir bölümü yalnızca bireysel başvurularla çözülebilecek nitelikte olmayıp kapsamlı kamusal politika ve yasal düzenleme ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin temel görevlerinden biri, toplumu derinden etkileyen olayların bütün yönleriyle araştırılmasını sağlayarak kamu idaresinin sorumluluğunu denetlemek ve gerekli yasal düzenlemelerin hazırlanmasına katkı sunmaktır. Şengal'de yaşananların sonuçları bugün de devam etmekte, mağdurların adalet arayışı, kayıp kadın ve çocukların bulunması, insan ticareti iddialarının açıklığa kavuşturulması ve Türkiye'deki Êzidî toplumunun haklarının güvence altına alınması bakımından Meclis'in etkin rol üstlenmesi zorunluluk arz etmektedir.

Bu çerçevede; Şengal'de işlenen uluslararası suçların Türkiye'ye yansıyan sonuçlarının, Türkiye'deki Êzidîlerin hukuki ve sosyal durumunun, insan ticareti iddialarının, kamu kurumlarının sorumluluklarının ve alınması gereken yasal ve idari tedbirlerin bütün yönleriyle ortaya çıkarılması amacıyla bir Meclis Araştırması açılması gereklidir.